

ERDÉLYI ISTVÁN ÚJ UTAT MUTAT A FIZIKÁBAN

Kedves olvasóink zöme valószínűleg nem is sejti, hogy itt Brazíliában, befogadó hazánkban lakott, élt és dolgozott a XX. század egyik nagy magyar fizika tudósa, Erdélyi István. Nagyon szerény ember volt, nem verte dobra felfedezéseinek messzemenő fontosságát, de ha a fizikáról, a fény vagy az anyag természetéről, energiáról vagy a tömegvonzásról esett szó, képes volt órák hosszat elmélkedni és laikusoknak is magyarázni, megfeledkezve vacsoráról, alvásról; valóban csak a tudomány, a kutatás érdekelte. Azon ritka alkalomból, hogy személyesen jártam nála itt São Paulóban, benézve szobájába, misztikus csövek, rudak, vezetékek, rajzok vonulnak fel emlékezetemben.

Erdélyi alapvető felfedezése az egyetemes energia quantum, vagyis a legkisebb létező energia adag felismerése volt, túlmenve Planck quantumjain, melyek nagysága a rezgés-számon múlt és ez által sokféle létezett (elméletileg végtelen számban.) Ez aztán szinte természetesen vezetett további jelentős felfedezésekre. Többek közt, a fény kettős természetére (részecske avagy hullám), mellyel a fizikusok mondhatni évszázadokon át küszködtek, kielégítő magyarázatot nyújtott, kimutatta, hogy a XIX. század végén a mindent átható közeg, az éter létezését a kísérletek téves magyarázata folytán vetették el és megvilágította, hogy hogyan lehetséges, hogy anyag energiává váljon és vice-versa, a híres egyenlőség alapján: $energia = tömeg \times fénnysebesség$ négyzete.

Kutató munkáját világszerte sokan támogatták, itt São Paulóban Martits Gyula bácsi (ma 96 éves), dr. Csiky János, Csiky György, Schwalm Viktor és mások. Támogatták Erdélyit jelentős szervezetek is, mint a Brazil Lég és űrhajózási Tudományos Intézet (*Instituto Brasileiro de Aeronautica e Ciências Espaciais [IBACE]*) és a *Banco Brasileiro de Descontos S.A. (BRADESCO)* és

egyetemi professzorok, mint Paulo Ferraz de Mesquita (*Universidade de São Paulo*) és Flavio Pereira (*Escola Superior de Ciência de São Paulo*). Ezek révén meghívást kapott az Itamaraty-ba, hogy elméletét, kutatásai eredményét bemutassa felsőbb kormányhatóságoknak. Nevét a Nobel Díjra is felterjesztették. Csak sajnos a "hivatalos" fizika köreiből nem kapott élete folyamán tárgyilagos meghallgatást.

Erdélyi István László 1915-ben született Budapesten. Gépészmérnöki diplomáját a József Nádor Királyi Műegyetemen kapja. 1941-ben feleségül veszi Rauch Annát. A második világháború végén Ausztrián és Olaszországon át kivándorolnak Brazíliába. 1951-től elhunytáig a saõpaulo-i Ford művek alkalmazásában áll, ahol főmérnöki címet ér el. A Ford kétszer küldi tanulmányútra az Egyesült Államokba. E munkája mellett a São Paulo-i Mackenzie egyetem hőtani tanszékén ad elő. Éveken át elnöke a Brazil Bolygókutatási Társaságnak (*Sociedade Interplanetária*

Brasileira [SIB].)

Sok éves tanulmány után, 1951 április 7-én teszi első jelentős felfedezését a fizika terén, melyből "Momentum (avagy Impulzus) Elméletét" dolgozza ki és a fény, az anyag és az erőterek természetét világítja meg. Számos könyvet, cikket és értekezést ír és előadásokat tart magyar, portugál és angol nyelven.

1969 februárban hunyt el São Paulóban, több hetes súlyos betegség után, 54 éves korában. Özvegye ma is él São Paulóban.

Erdélyi arcképe, számos egyéb jelentős honfitársunk portait-ja társaságában, a São Paulo Magyar Ház dísztermének falát ékesíti.

Elismerése jeléül São Paulo városa utcát nevezett el róla: Rua Engenheiro Estevão Erdélyi, Bairro Jardim Dinorah, Rio Pequeno, (a *Cidade Universitaria* közelében.)

Csiky György, fizikus, (e sorok írójának unokatestvére), aki az Egyesült Államokban él, Erdélyi életében szorosán együttműködött vele, noha többnyire földrajzi távolság választotta el őket. A Momentum Elméletet alaposan ismeri, ő maga is irt róla ismertetéseket és tanulmányokat és birtokában vannak Erdélyi alapvető könyvei, sok cikke és levelezése. Jelenleg Gyurka igyekszik minden lehető lépést megtenni, hogy a Momentum Elmélet minél szélesebb körben ismert legyen és Erdélyi felfedezései, ha eddig nem, úgy egykor a tudományos világ elismerését elnyerjék.

Hadd fordulunk most fiatal olvasóinkhoz, az egyetemi hallgatókhoz, a jövő tudósaihoz, mérnökökhöz, matematikusokhoz, vegyészekhez, fizikusokhoz, általában azokhoz, akik technikai szakmában vannak, vagy bárkihez akit érdekel a tudomány filozófiája, az anyag, az energia, a világegyetem fizikai mibenléte, valamint azokhoz akik ismerték Erdélyit, támogatták

vagy azoknak leszármazottai és akik a magyar vagy brazil tudományos érdemeket nem akarják elveszni hagyni. Mindezekkel szeretnénk a kapcsolatot fölvenni! Ne engedjétek, hogy nagy honfitársunk fontos és világraszóló fölfedezései néhány aggastyán egyre halványuló emlékezésének pótolhatatlan áldozataivá foszoljanak.

Kérjük tehát, hogy kérdésekkel, információval vagy bármi hozzászólással forduljatok Csiky Gyurkához és vegyétek fel vele a kapcsolatot.

Címe:

George Csiky

237 Cherry Tree Lane

Middletown NJ 07748 USA

Tel: 732-671-6550 or 440-465-8924 (mobile)

e-mail: geocsiky@aol.com

Braziliában Rath Magdolna koordinálja az információkat és tart kapcsolatot Csiky Gyurkával és a többi támogatókkal.

Címe:

Madalena Judite Rath

Rua Cotoxó, 303 cj 77

Cep 05021 000 SP SP

Tel: +55 11 3864 4508

Email: mrath@uol.com.br

Ha ébren tartjuk Erdélyi emlékét, tanulmányozzuk, terjesztjük és a jövő nemzedékek számára hozzáférhetőbbé tesszük nevezetes fölfedezéseit, valamint az azok révén keletkezendő további vívmányokat, nem csupán a magyar nemzeti dicsőség, a magyar tudomány kincsestárát növeljük, hanem igen komoly egyetemes missziót végzünk a TUDOMÁNY javára, országhatároktól függetlenül.

Ráth Károly

HIRADÓ

48 szám 2007. április

Brazíliai Magyar Segélyegylet